

Kultuuripärandi valdkondliku töögrupi esimene mõttekoda 2013 projektitegevuste osas

10. juulil kell 9-12 Palmses Lahemaa looduskeskuses, kirja pannud Ave Paulus

Osalejate nimekiri lisatud memole.

Ettepanekute tähtajad

12.07.2012 Kolgaküla rahvamajas Lahemaa mälumaastike rakenduse 2 aasta tööde ajakava ja eelarve

16.07.2012 Lahemaa kultuuripärandikoolituste projekti ettepanekute tähtaeg

24.07.2012. kell 9 uus koosolek kõigile huvitatud osapooltele 2013 kultuuripärandi aasta raames üritustesarjaks „Lahemaa kultuuripärandi killavoor“

Memo:

1. Kultuuripärandi aasta 2013 tegevused Lahemaal, mh idee "Lahemaa kultuuripärandi killavoor", milles osaleksid Lahemaa kultuuripärandi säilitajad

Ave Paulus – kultuuripärandi aasta 2013 idee lühitutvustus,
Eelarvele pretendeerivad avalikkust kaasavad aktsioonid ja üleriigilise levi või kaaluga üritused. Pigem toetada uuemaid ja innovaatilisi ettevõtmisi. Toetada ürituste rahva hulka viimist (keskustest välja).

Pärandibuss. Kasutatav kogumisaktsioonide jaoks, n-ö välitööde buss, andmete/mälestuste/fotode/ esemete kogumise buss, kus on skaneerimise ja pildistamise võimalus, kompetentne meeskond, väike rändnäitus. Hõlmata teemasid, mis ettepanekute nimekirjas korduvad – n-ö valdkondadeülene kampaania, mis töötab ka kogu aasta reklaamina. Võimalus jõuda maakondadesse ja eakateni.

Tagada erinevate paikkondade kaasamine, kus pärandiga tegeletakse. Aasta maht on suur, tasakaalu mõttes peaks olema iga valdkonna nt 5 tähtsamat üritust paberkalendri jaoks. Arvestada teiste suurüritustega, et ei kuhjuks. Ettevalmistamine võtab aega, seega peab info olema koos oktoobriks.

Rahastamisele kandideerivate ideede konkursi väljakuulutamine mais. Tähtaeg 27. august. Raha avaneb 2013. Tingimused koostab KuM. Juhtlause mõte jätta samaks, kuid vaadata üle lauses olev eitus (pärijata pole pärandit).

Meiepoolne idee Eesti mitmekesine ja väljapaistev külapärand läbi ühisürituste kaardile – Lahemaa kultuuripärandi killavoori idee osalevad vaimse ja materiaalse pärandi kandjad ja edendajad - muuseumid, turismitalud, külaseltsid, rahvamajad, mõisad jne

24.07 kell 9.00 kultuuripärandi killavoori ideekoosolek.

Ave saadab memo ja kutsed osalistele, mõeldud levitamiseks asjaliste seas.

2. Lahemaal vajalikud kultuuripärandikoolitused ja seminarid 2013 –

- 1) 4-päevane teoreetilis-praktiline koolitus puidust kõrvalhoonete hooldamisest, korrastamisest ja taastamisest: palk, laud, katus, puiduhooldusvahendid, puidukahjustused
- 2) 2-päevane traditsiooniliste piirete koolitus – kadaka pulkaiad, lippaiad
- 3) vaimse pärandi seminar – Lahemaa kodu-uurimine ja kultuuriloolised kogud veebruar 2013
- 4) 20. sajandi pärand Lahemaal november 2013
- 5) Lahemaa arhitektuuripärandi alane seminar mais 2013 koos trükise „Lahemaa arhitektuurist“ presentatsiooniga
- 6) Ajaloolise maakasutuse ja kultuurimaastiku säilitamise seminar-koolitus

Ettepanekuid saata ave.paulus@kekskonnaamet.ee kuni 16.07.2012

3. Lahemaa looduskaitse ajaloo ja vaimse pärandi projekti "Lahemaa mälumaastikud" jätkutegevused 2013-2014

Lahemaa mälumaastike jätkuprojekti tegevused:

Aastatel 2009-2010 viidi koostöös Kirjandusmuuseumiga läbi Kirjandusmuuseumi arhiivides talletatud Lahemaa ala kohta käiva rahvapärимuse inventuur ning seostamine konkreetsete paikadega Lahemaal. Valmis aruanne Lahemaa rahvuspargi kohapärимuse kogumise ning koondamise projektist paberkandjal; inventuuri tulemuste põhjal valmis .tab formaadis andmekogu pärимuspaikadest ja sellega seotud pärимusmaterjal, inventuuri tulemuste põhjal valmis interaktiivne veebilehekülg "Lahemaa mälumaastikud". Projekti tegevused olid Lahemaa rahvuspargi kohta käiva kohapärимuse tekstide Eesti Kirjandusmuuseumi kogudest väljaotsimine, sisestamine ja toimetamine ning lokaliseerimine Lahemaa rahvuspargi alal. Tööd keskendusid Kirjandusmuuseumis olemasolevate pärимuspaikade ülesleidmisele, suure mahu tõttu kohalikega koostöö pärимuspaikade leidmisel ning praegu kasutusel maastikuteabe talletamisel jäi puudu . Ühtekokku leiti ja sisestati 940 teksti Kuusalu kihelkonnast ning Haljala/Kadrina kihelkonnast ligi 450 teksti, kõikide tekstide vastavust originaalidega kontrolliti ning tekstikorpus vormistati tekstifailina 260 leheküljel. Kokku lokaliseeriti Lahemaa rahvuspargi alal 472 GPS punkti ning tehti 3342 fotot. On paiku, mida välitööde käigus ei suudetud leida. Siiski on võimalik need paigad lisada kaardirakendusele, kui selgub uusi andmeid nende paikade kohta. Pärимuspaikade interaktiivne veebirakendus on veebilehel www.maastikud.ee.

Lahemaa koostöökogu kultuuripärandi töögrupi koosolekute tulemusel selgus, et kohalike elanike huvi selle veebirakenduse elavdamise vastu on olemas. Aastatel 2011-2013 on sellele Lahemaa vaimset pärandit ja maastikusuhet tutvustavale kaardirakendusele vaja lisada külade kultuurilugu ning fotode ja audioarhiivi rakendused ning koostöös külade ja kodu-uurijatega

liita sinna hetkel teadaoleva suulise pärimusega ning toponüümikaga paigad. Perspektiivis võimaldab rakendus koondada kogu Lahemaa vaimset pärandit käsitleva teabe (sh rahvaluule, keel jms) ning arendada koostööd kohaliku kogukonnaga

Kohaliku kogukonna märkused on, et rakendus on tuim, ei sisalda piisat teavet praegu elava pärimuse ning teadaoleva kultuuriloolise info osas (mida ei jõutud Lahemaa kohapärimuse mahtude tõttu koguda eelneva projektiga), samuti ei sisaldu seal hetkel külade mikroajaloolised kirjeldused ning audiovisuaalne materjal. Jätkuprojekti ülesanne ongi külade kultuurilooliste kirjete koostamine ja sisestamine, kaardirakendusele elava lisapärimuse lisamine, fotode, filmilõikude ning helimaterjali lisamine Lahemaa mälumaastike veebirakendusse. Kui teha koostööd ERM-i, filmiarhiivi ja teiste mäluasutustega, on sinna võimalik linkida ka olemasolevaid ja kujunevaid mäluasutuste digikogusid.

Tegevused:

Lahemaa külade kultuurilooliste kirjete koostamine ja sisestamine veebirakendusse, keskmiselt 10000 tähemärki küla kohta. Töö hõlmab järgmisi Lahemaa rahvusparki jäävaid asustusüksusi:

Kuusalu vallas: Soorinna, Kahala, Uuri, Muuksi, Kolga alevik, Kemba, Kalme, Kõnnu, Kolgaküla, Loksa, Kotka, Nõmmeveski, Murksi, Parksi, Vanaküla, Valgejõe, Joaveski, Pudisoo, Andineeme, Tsitre, Tapurla, Virve, Vihasoo, Suurpea, Turbuneeme, Kasispea, Tammispea, Pedaspea, Kolga-Aabla, Kiiu-Aabla, Tammistu, Leesi, Juminda, Hara, Pärispea, Viinistu (36 küla).

Vihula vallas: Eru, Lobi, Lahe, Natturi, Pedassaare, Pihlaspea, Koolimäe, Altja, Mustoja, Haili, Vihula, Lauli, Oandu, Tepelvälja, Sagadi, Koljaku, Palmse, Metsanurga, Muike, Ilumäe, Võhma, Tõugu, Vatku, Joandu, Aasumetsa, Uusküla, Korjuse, Käsmu, Võsu, Vergi (30 küla).

Lahemaa külade ja ajaloolise maakasutuse inventuuride fookusest jäid välja lautrikohad ja laevaehitusplatsid, külades ajaloolis-kultuuriliselt ja looduskasutuses olulised paigad ja avalikud ruumid (kiigeplatsid, külaplatsid jms), mille mitteametamine kaistekorras võib põhjustada vastasseisus kaitseala valitseja ja külakogukonna vahel. Antud jätkuuringu raames määratlevad kohalikud kogukonnad mälumaastike rakenduses ka sellised paigad.

Lahemaa rahvusparki looduskaitsealugu on oma 40-aastase ajalooga muutunud osaks siinsest kultuuripärandist. Lahemaa mälumaastike rakendus võimaldab lisada eraldi alajaotuse Lahemaa looduskaitsealuste oluliste inimeste meenutustega. See tähendaks sisuliselt audio-teksti-videofaile mahus..... . Inimeste nimekiri, kellelt spetsiaalselt kogutaks, oleks selline..... Külades elavat pärimust kogudes saab esitada täiendavaid küsimusi looduskaitse ajaloo värvikate/oluliste seikade kohta ja need samuti koguda.

Tegevused:

1) Lahemaa kohapärimuse kogu parandamine - olemasoleva mälumaastike veebirakenduse punktide kontroll ning parandamine.

2) Lahemaa mälumaastike veebirakenduse täiendamine elava külade jaoks kultuurilooliselt tähtsate paikade kohta käiva pärimusega ning veebirakendusse sisestamine (tegevused - pärimuse kogumine, litereerimine, sisestamine; pärimuspaikade lokaliseerimine). Selle käigus kogutakse põliselanikelt juurde uut kohapärimust (kasutades ka heli- ja videosalvestust), mis liidetakse juba olemasoleva mälumaastike andmebaasiga. Otsitakse kogutud pärimustekstidele vastavad paigad üles maastikul, kasutades selleks kohalike inimeste abi. Paikadest tehakse fotod ning mõõdetakse neile GPS-koordinaadid. Ühtlasi kantakse paigad *.tab formaadis kaardikihile. Lisaks sellele määratletakse külades ajaloolis-kultuurilooliselt olulised avalikud paigad (lautrikohad, laevaehitusplatsid, külaplatsid, kiigeplatsid jms). Etapi lõpus on valminud ka GIS-andmebaas pärimuspaikadest ja sellega seotud andmebaasid foto-, heli- ja videomaterjalidega, samuti lõplik kultuurilooline tekstikogu asutusesiseseks kasutuseks.

3) Lahemaa külade kultuurilooliste ning mikroajalooliste kirjade tegemine ja sisestamine veebirakenduse külade alajaotustesse (keskm 10000 tähemärki küla kohta, kultuuriajaloolised kirjed, olulised isikud ja sündmused, looduskasutuse ajalugu).

4) külade ajalooliste fotode kogumine Lahemaa arhiivi kasutuseks (mahus 40 foto küla kohta), kvaliteetne skaneerimine, veebivaliku tegemine mahus 10 fotot küla kohta, veebirakendusse sisestamine

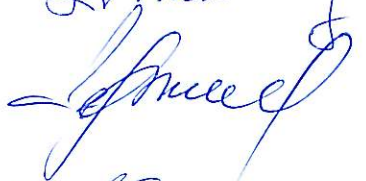
5) külade ajalugu käsitleva audio- ja videomaterjali kogumine Lahemaa arhiivi kasutuseks (10 faili küla kohta), digitaliseerimine, veebivalimi tegemine ning veebirakendusse lisamine (umbes 5 faili küla kohta).

6) Lahemaa looduskaitseloo mälestuste kogumine ja lisamine mälumaastike rakendusse – tekstid, audio- ja videofailid, fotod.

7) Lahemaa rahvaluule parimad palad tekstide, audio- ja videofailidena.

Täpsustatud tegevuste ja eelarve koosolek 12.07.2012 kell 10 Kolgaküla rahvamajas

10. puuli mõttekoost osalijate nimeliste:

1. Ave Paulus	Kesklinna	
2. Linda Metsaorg -	8m eale	Lindaorg
3.	Rannaraha selts	
4. Tarevi Jäätmä	Sae talu	Jäätmä
5. Imbi Jäätmä	Sae talu	Jäätmä
6. Priidu Keersalu	Jisaka talu	
7. Mare Keersalu	Jisaka talu	Mare
8. Maarje Oresalu	Kolga	Maarje
9. Kaisa Linnu	Kalgaküla selts	Kaisa
10. Melika Lindel		Lindel
11. Krista Kudus	Rauk Sagad' nõi	